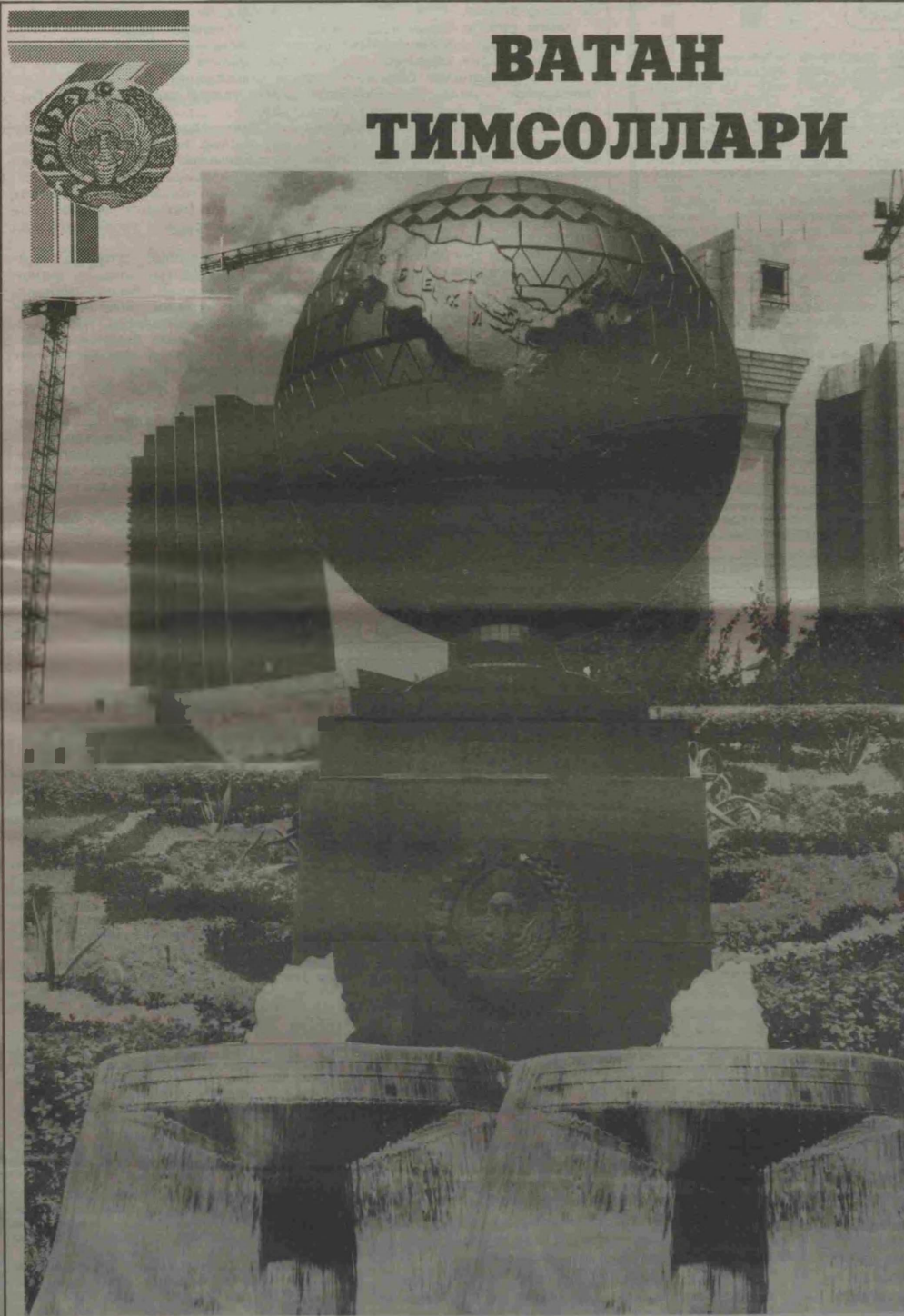

ВАТАН ТИМСОЛЛАРИ

Истиклол нури-ила мунаввар — ўзгараётган, янгиланаётган, юксалаётган жаннатмакон Тошкентимиз ҳар биримизнинг қалбимиз тўрида, кўз қарогимизда...

Сурат муаллифи: М.МИРСОДИҚОВ

УШБУ
СОНДА

ЎЗБЕК
ОИЛАСИГА
ХАВАСИМ
КЕЛАДИ

2

АЖАЛ
СЎҚМОҒИ

3

БУ ЭРКАККА
ШУНДАЙ БИР
СЎЗ АЙТСАК...

4-5

ЧОРШАНБАДАН
ЧОРШАНБАГАЧА

4-5

ЁМОН СЎЗНИНГ
КАСРИ

6

БИЛИБ БОСДИМ.
ТИКОННИ

7

НАЗМ
ДАФТАРИДАН

8

УШБУ
СОНДА

Суровнома

МУСТАҚИЛЛИК-БАХТИМИЗ- ТАХТИМИЗДИР

1. Ватанимиз мустақиллиги сизнинг шахсий ҳаётигиз, оилангиз, қон-қариндошларингиз тақдирида қандай аҳамият касб этди?

2. Ўтган етти йил давомида мамлакатимиз миқёсида, оилангиз доирасида юз берган қайси ўзгаришларни, алоҳида қайд этишни истардингиз?

3. Ватан иқболи, истиқболи ҳақида уйларкансиз ҳаёлингиздан нелар кечади?

1. Замона шиддат билан илгарилариди. Кечаги кун-кеча. У бугунги кунларимизга сира ўхшамайди. Илму фандаги кашфиётлар, техника-технологиядаги, замондошларимиз оғ-тафаккуридаги ўзгаришлар, ўсишлар ҳаммаси бошқача. Меҳнат инсонни улуг'лайди, дерканмизу, меҳнатдан меҳнатнинг фарқи катталигини мустақиллик туфайли англаб етдик. Етмиш йиллик меҳнатимиз — кун бўйи заранг ерда қуш ҳайдаган девжоннинг меҳнати сингари унуми, роҳати йўқ меҳнат бўлган экан. Танимизга чарқоқлик, ҳорғинлик берган экан, холос. Ўзим етимликда улгайганман. Бир уй бўлиб уюлиб қолган норасида етимларни тарбиялаб элга қўшгунча бечора, муштарак оиланинг бошлари қанчадан-қанча тош-деворларга урилмаган дейсиз?

Мустақиллигимиз — озод кунларимиз бошланди. Бугунгидай дунёга чиқилар, уммон ортидаги нуфузли мамлакатларда таҳсил олишлар авваллари ёшлар туғул, бу кунларнинг ҳам тушимизга кирмас, тасаввуримизга сикмасди.

Икки йил муқаддам умр йўлдошим Аҳмадхон Омонов ташаббус қўриштиб, макорон ишлаб чиқарадиган кичик корхона очиб учун Тошкентдаги машхур «Альгоритм» фирмаси билан ҳамкорлик ўрнатдик. Бугун «Гулбарги», «Қайрилма», «Денгиз чигангои» сингари турли шакллардаги макорон маҳсулотларидан ташқари қандолатчиликни ҳам йўлга қўйганмиз.

2. Бу озод кунларга етганимизга шукур қиламан. Аввало, аждодларимиз удуи — Навруз қайтиб келди. Бу ўз-ўзидан бўлгани йўқ, албатта. Шурилик халқимизнинг бошидан нима кунлар ўтмади. Бидъат, хурофот деб, сумалакни қозони билан алдарганлар бўлди. «Закон» шундай дея Навруз, ҳайит-рузаларни эскилик сарқити экан дедик. Ҳатто, шу даражага бориб-мизки, раҳбар киши ўз отасининг жанозасида қатнашишга иккиланиб турарди.

3. Беш фарзандим бор. Тунгичим Ҳайитбой пойтахтдаги Иқтисодий Дорилфунунда, кичигим Элмуродхон вилот турк-ўзбек лицейида инглиз тили бўлимида сабоқ олишмоқда. Бу йиллар мобайнида ховлимизда неча ёр-ёрлар айтилиб, қақалоқлар йиғляпти. Ҳаммаси учун ич-ичидан суюниб, шукур қиламан. Тонглар жойнамоз устида элни дуо қилаётган кекса онамга қараб эртанги кунларимизни яна ҳам нури манзилларда — ҳар томонлама етук, ривожланган давлатлар ҳам ҳисоблашадиган даражада баркамол, фаровон кургим келади. Илоҳим, юртимиз тинч бўлиб, ёшлари асло завол курмасин. Дунёни яхшилик безайди. Дуоларда қуқаргин, элим!

МАРҲАМАТ ОМОНОВА,
Жиззах шаҳридаги «Камолот» хусусий
ишлаб чиқариш
корхонасининг раҳбари.

Барбара Келлер:

(олмоньялик туркшунос олим)

ЎЗБЕК ОИЛАСИГА ҲАВАСИМ КЕЛАДИ

— Биз, бир гуруҳ олмоньялик туркшунос талабаларим билан юртингиздаги турли оилаларда бир неча вақт истиқомат қилгандик. Ўзбек оиласининг турмуш тарзи билан яқиндан танишим бахтига муяссар бўлгандик. Бундай ошқора мулоқотга шарт-шароит яратгани учун ҳукуматингизга, Тошкент Давлат Дорилфунун маъмуриятига ўз ташаккуримизни изхор этамиз.

Олмон оиласи билан ўзбек оиласини қиёсласак уйғунлик ҳамда фарқли томонларни кураимиз.

Уйғунлиги шундаки, боланинг бош тарбиячиси — оила. Она, Республикангизда 1998 йил — Оила йили, деб эълон қилиниши келажакка қийилган яна бир дадил қадамдир. Ўзбек оиласидаги меҳмондорчилик, урф-одатлар омухта бўлган туй-маъракалар, бу миллий қадриятлар авлоддан-авлодга ўтиб, камол топишининг асосий негизи.

Сайёра Самиг'жонова хонадониди, бешик туйида бўлганимизда кишини тўқинлантирадиган воқеанинг шохиди бўлдим. Тўрт ёшли, асалдек ширин қизалоқ бошига зар румол ташлаб «келин салом» қилди. Бу менимча, «Ўзбекона кашфийт» эди. Туйхона туридаги сарпо-совғаларни куриб, ажабланишимни сезган хонадон соҳибаси тушунтирди.

— Удум, — деди қулиб, — бизда ҳам келиннинг, ҳам қуванинг ота-онаси то ёш оила ўзини иқтисоддан тиклаб олмагунча моддий ёрдам беради.

Қирқ ёшли бувининг гаплари мени аввалгига ажаблантирди. Чунки, бозор иқтисодиётига ўтишнинг ўзига яраша қийинчиликлари бўлади.

— Бу совға-сарполарга ортиқча

маблаглар...

Саволимнинг ярида Сайёра мулоким кулди:

«Тома-тома кул булур» деган нақл бор. Қолаверса, яна бир мақол: «Купдан қувн қочиб қутилмайди». Ака-укалар, опа-сингиллар албатта томошабин бўлиб туришмайди.

Қон-қариндошлар, аҳли оила уртасидаги аҳиллик, меҳр-оқибат мени тўқинлантирди.

Олмонда эса мустақил, катта ҳаёт йўлига чиқиб олган ёшлар ўз иқтисодларини, ўз муаммоларини ёлғиз ўзлари ҳал қилишга мажбурлар.

Олмондаги куп сонли, айниқса, ёшлар орасидаги ишсизлик муаммосининг ечимини ҳам айнан ўзбек оиласида топдим.

Ақлини таний бошлашиданоқ болаларни меҳнатга қурбан тобе этиш самарасини ўзбек оиласида курдим.

Қули келишиб супуриб-сидиришга одатланган, игна-ип, ангишона туга олиб, бичиш-тикишни урганган қизалоқ онасининг ақин қумқачисига айланиши, ўғил боланинг отаси билан ёлма-ён меҳнатга қумқача ҳосил қилиши менинг ҳавасимни келтирди.

Агар лозим бўлса, «Оила ва жамият» газетаси орқали бир фикр-ни билдирмоқчи эдим. Санъаткорлар, тадбиркорлар, савдогарлар ва зиёлилар бошқа давлатлардаги ҳамкасблари билан ҳамфикр, тажриба алмашишлари одат тусига кириб бормоқда. Мана шу тадбир оилалар уртасида ҳам амалга оширилса...

Истиқлол шабадаси

МИНГ МИСОЛДАН БИР МИСОЛ

Чамаси 1980 йиллари Республика радиосининг «Табассум» радиожурналида муҳаррир бўлиб ишлар эдим.

Уша кезлари ТошДУ домлаларидан бири Наби Раҳимов кўпича қизик-қизик хангомалари билан «Табассум»да қатнашиб турар эдилар.

Ҳа, домла Наби Раҳимов актёр Наби Раҳимовга тенгдош бўлиб, қувноқликлари, табассумга шайдоликлари ҳам ухшар эди. Ҳатто бир кун иккала Наби Раҳимов троллейбусда учрашиб қолиб, узаро хангомалашиб, тушадиган бекатдан ўтиб кетишган экан.

Иккала Наби Раҳимовнинг самимий хангомалари бир неча бекат давомида троллейбусдагиларни ҳам ром этган эди.

Кечагидай эсимда уша йиллари, домла Наби Раҳимов билан хонамда чой ичиб ўтирганимизда, домла менга қараб: «Укам, матбуотларда ўқиб турибмиз, ер юзида куплаб давлатлар мустақил бўляпти. Бизнинг Ўзбекистонимиз ҳам қачондир мустақил бўларми-кан-а?» — деган эдилар.

Ҳа, домла мустақиллигининг шабадасидан нафас олиш учун, уни ўз кўзлари билан куришлари учун ўзларидаги жами бойликларини беришга тайёр эдилар ва қўлимиздаги барча неъматларни мустақил давлатим равнақи учун ҳада қилардим, зеро шундагина дунёдан беармон утардим, — дегандилар ушанда.

Ҳа, бу улуг' кунларга етиб келиш учун қанча-қанча яхши инсонлар ўз умрларини сарф этдилар, қобилият, иқтидорлари ила бу кунларга тезроқ келишга хизмат этдилар. Буларнинг базиллари эса бугунги кунда орамизда эмаслар. «Ҳа, бу кунга етганлар бор, етмаганлар бор».

Шундай экан мустақилликдаги кунларимиз, ҳатто сонияларни қадрига етиб, уни мустақамлаш учун астойдил ҳаракат қилишимиз бу кунларга етганлигимиз учун яратганга беадад шуқорналар қилишимиз ҳам қарз, ҳам фарз.

Ўз давлатингизда эркин нафас олиб, ҳеч кимдан туртки емай, шу кунларга етказган истиқлолга не етсин.

Саидмурод САИДАҲМАД

АХБОРОТ

ДЎСТ БИЛАН ОБОД УЙИНГ

Тошкент вилотининг бир гуруҳ фаол хотин-қизлари Хоразм ва Бўҳоро вилотлари бўйлаб сафарда бўлиб қайтдилар. Сафаримиз ўз номи билан қўёшли макон деб номланувчи Хоразм вилотидан бошланди.

Вилотнинг тарихий обидалари, маданий ёдгорликларини томоша қилдик. Ўзининг 2500 йиллигидан кейин яна ҳам салобатли ва ҳайратланарли қиёфа ашф этган афсонавий ва қуҳна Хива шаҳри билан танишдик. Бу ердаги бебаҳо тарихимиз, бой ўтмишимиздан ҳикоя қилувчи Ичан қалъа, Пахлавон Маҳмуд мақбараси, Калта минор, Карвонсарой ва буюк аждодларимиз мақбаралари кишида ҳаяжон уйғотади.

Дастуримизга қўра сафаримиз давомида Олот, Пешку, Бўҳоро туманлари меҳнаткашларининг мустақиллик йилларида қўлга киритавган ютуқлари, маҳаллий халқнинг ўзига хос урф-одатлари, удумлари билан ҳам танишдик. Валий, Саййид Амир Қўлол, Ҳазрат хожа Абдуқолиқ Ғиждувоний мақбараларини тавоф этдик. Бу муқаддас зиёратгоҳлардан руҳимиз тетиклашиб, қалбларимиз тиниклашгандек ҳис қилдик ўзимизни.

Албатта, Бўҳорои Шарифда бўлган киши Бўҳоронинг меъморий ёдгорликлари, Арк, Ситораи Моҳи Хосани кўрай қайтмайди. Айниқса, «Ой, юлдузлар орасидаги сарой», деб номланган Ситораи Моҳи Хоса ансамбли мажмуҳга қирувчи гузал санъат обидалари қаршида ҳайратланиб, лол қолдик.

Умуман, сафар қатнашчиларда катта таассурот қолдирди. Ҳар бир иштирокчи бу ердан бир олам ҳайрат ва ифтихор билан қайтди.

ОИЛА — МУҚАДДАС ДАРГОҲ

Юртбошимиз томонидан «Оила йили» деб эълон қилинган 1998 йил ҳам ҳадемай яқунланади. Шу кунгача юртимизда бу борада қўллаб ҳайри ишлар амалга оширилди. Ўшбу йилда айниқса, Оила масалаларига бағишланган куплаб тадбирлар ўтказилди.

Ҳақда республикамиздаги «Оила илмий-амалий» Марказида «Республикамизда оила масалаларини урганиш муаммолари»га бағишланган семинар Президентимиз И.А.Каримовнинг Вазирлар Маҳкамаси йиғилишида «Халқ фаровонлиги — фаолиятимиз мезони» мавзусида қилган маърузасидан келиб чиққан ҳолда «Оила» Марказининг вазифаларига бағишланди. Тадбирда республикамиздаги оилаларнинг демографик муаммоларини урганиш ва уларга ёрдам бериш билан шуғулланувчи олимлар ва мутахассислар қатнашдилар.

Йиғилишда «Оила илмий-амалий» Марказининг директори, педагогика фанлари доктори, профессор О.Мусурмонова Марказининг ярим йиллик иш ақунлари ҳамда режалари ҳақида маъруза қилди.

Адлия вазирлиги, «Соғлом авлод учун», «Маҳалла» хайрия жамғармаси «Камолот», Болалар хайрия жамғармаси билан биргаликда оилаларнинг саломатлигини урганиш, чуқур таҳлил қилиш учун улар билан учрашувлар уюштирилди.

Маҳалла, оила мактаб дастурига асосан Марказнинг мутахассис ходимлари алоҳида иш олиб бормоқдалар. Энг катта эътибор оилаларнинг демографиясини урганиш даврида ногирон болаларга эътибор қаратилишидан иборат.

Ўшбу масала бўйича «Оила» илмий-амалий Марказининг бўлим бошлиғи педагогика фанлари доктори, профессор Д.Шарипова ҳамда шогирдларининг хизматини айтиб утиш мақсадига мувофиқдир.

Ҳудди шундай масалалар юзасидан Республика таълим марказининг директори Г.Б.Шоурмаров Ўзбекистон Миллий реабилитация марказининг бош директори Тиббиёт фанлари доктори, профессор Ж.Ю.Нажмиддиновларнинг маърузалари йиғилганлар томонидан қизиқиш билан қутуб олинди.

Шунингдек семинарда Республика Бош вазири уринбосари, Республика хотин-қизлар қўмитасининг раиси Дилбар Ғуломова қатнашди ва сузга чиқди.

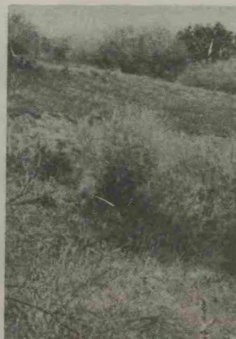
Ўз мухбиримиз

Шукур ХОЛМИРЗАЕВ

АЖАЛ СЌҚМОҒИ

Етимчуққиди деб эшитганимиз бор. Улка-миздаги ҳар бир тоғда шундай чуққилар учрайди. Улар асосий тизмадан не бир сабаб билан — зилзила оқибатида, шамол, ёмғир-сёл таъсирида ажралиб қолган бўлиб, сўлпайиб туришда. Бирлари йирик

Қадриятларимиз қаърига боқсак

Ана шундай Етимчуққиди бирда, демек, урқачида бир замонлар бир қабила яшаган экан

Нечук бўлиб чуққига чиқиб қолишган? Табиийки, қандайдир ёв, аникроги, қабилалар ҳужумидан сақланиш учун чиқиб қолишган ва у ерни уларига яраша қишлоққа айлантиришган экан.

Бу чуққиди-тоғнинг пастидан катта бир даре оқиб утаркан. Ва қишлоқликлар чуққига махсус асалган нарёон-шоту орқали кутарилиб, шу шотудан тушишаркан.

Очигини айтсам, мен Бойсунтоғнинг Бототог билан ўшлаган жойида шу Етимчуққиди кўрганман. Унинг пойидаги бир мазор тоғида ушиб турадиган тансиқ санобарлар тағида туриб томоша қилганман.

Шоту-нарёон — чуққиди пастидан то тепасигача айланиб чиққан бўлиб, ҳар битта ёғочи тоғ баргига қозққ қаби қозилган ва устига шох-шабба босилиб, одам ва мол ғурдак холга келтирилган. Аммо нарёон шу қадар энсизки, битта одам деворча суяқлиб чиқиб ва тушиши мумкин. Аммо юки енгил бўлган, яъни, устига орттиган ҳужумнинг паллалари ўнчалик қап-паймаган бўлса, эшак ҳам чиқиб тушар экан.

Энди дегн, шу чуққига кутарилиш ва энишда шафқатсиз бир удумга амал қиларкан: агар икки киши — бири юқоридан келатган бўлса бири пастдан ўрлаётган бўлса ва ўрашиб қолишса, қуръа ташлашаркан; юққизгани узини пастга ташлашаркан, ютгани утиб кетаркан. Нега энди узаро келишиб, бир амаллаб бир-бирига йўл беришмаган деган савол турлади.

Қаминада ҳам шу савол турган ва жавоб топпаганман. Шерикларим ҳам ҳуяли бир гап айтишолмаган. Аммо шу нарсаси шак-шубҳасиз эканки, пастдан чуққига йўл олган киши ҳам, чуққидан қўйига ана бошлаган киши ҳам йўлга қишдан олдин шовқин бериб, узини маълум қиларкан.

Бир баҳор кунинда тубандаги даре тошиб, пастдаги ўрмонларда овлаб юрган қабила аъзолари шайтон кўприкларини бўзилгани учун нариги қирғоқда қолишди. Фақат битта пақ-пақана, ориққина йигитча кўприкнинг синган ёғочлари, сангтоқлар зангига осилиб, нарғи бетга утиб олибди-да, нарёон-шоту бўйлаб тепага кутарила бошлабди. Табиийки, у пастдан товуш берган: узини-

нг йўлга чиқанини билдирмоқчи бўлган. Аммо селнинг шовқини, ёмғиру шамолнинг зуридан йигитнинг товуши тепагача чиқиб борулмаган экан. Худуд шу пайтда эса тепадан, ёъни, оқсоқоли ҳам эна бошлаган, у ҳам шовқин берган, бироқ унинг-да товуши тубанга етиб келмаган экан.

Алқисса, кичкина қабила аъзоси билан қабила бошлиғи — йирик киши сўқмоқда ўрашиб қолишди. Оқсоқол овға кетган қабила аъзоларидан хабар олгани тушайтганини, йигитча худди ўшалар аҳолидан ушбу оқсоқолга хабар бергани қийбатганини айтибди. Бу гап тугагандан кейин утоғга бир ошқини қафтда яшириб, «топ-топ» уйини мақомида мушт қилиб тутилган кулларини йигитчага қурсатибди. Йигитча ошқини топибди. Демак, оқсоқол узини қўйига ташлаб, йигитчага йўл бериши керак.

Йигитча: «Йуқ, сиз кераксиз қабилага. Менинг бору йўқлигим билинмайди. Мен узимни пастликка ташлайман», дебди. Оқсоқол удум бўзилишига йўл қўймаслигини айтибди. Шунда йигитча «удумни бузи» узини қўйига ташлабди.

Фалакнинг уйинини қарангки, кучли шамол жўссаси кичкина йигитчани учуриб кетибди. Даре устига етганда, йигит пастлаб, тошқин сув бағридан кутарилиб турган бир қари туғнинг устига тушибди. Шохларга ёпишиб олибди.

Тошқин босилиб, шамол тинганидан кейин йигитчанинг мурдасини излаган қабиладошлари уни уша тут шохидан тушириб олишибди. Нарёон шотуга қикаверишда бир камарча (ҳамон бор) бор экан, ушанга олиб келишибди.

Гулхан тевағидаги тиришибди, оқсоқолдан бўлган воқеани эшитибди.

Йигитча уша кўни утоғининг таклифи ва талаби билан қабилага бошлиқ бўлган экан.

Бу бир жўн воқеа. Лекин бу ҳам одамни ўйлатади. Айниқса, сўқмоқдан чиқиб тушиш йўриғидаги урф галати: ахир, уша оқсоқол (ёхуд бошқа киши) уша йигитчани бир уриб, қўйига тушириб юбериши мумкин эди-ку? Биров қуриб турмаган бўлса, пастга тошқин даре ютаман деб оқайтган бўлса? Нега шундай қилишмаган? Нимани андиша қилишган? Ва нимадан қўришган? Балки Рўхлардан-дир, балки Сув тағирисидандир? Балки тағирлар тағирисидан? Бу илоҳий кўчларнинг маъжудлиғига қабила аҳлининг мутлақ ишонганлиғига шубҳа бўлиши мумкин эмас. Аммо барибир...

Жон ширин...

«Ширин»-у, қарангки, қандайдир (?) ақидалар, қадриятлар кўчи жондан ҳам ширин ва муқаддас экан-да? Яна энг муҳими — бу қадрият, бу эътиқоднинг Инсоннинг энг улғу фазилатларидан бўлиши — мардлиғу номардлик билан боғлиқлиғи, ғуриварди, ана шу улғу тўғйўларнинг устивор эканидандир.

Ҳа, ҳаётда номардлик голиб — устивор бўлса, ким билсин, инсон бу кўнларга етиб келолармиди? Ва Яхшиликка, тўғриликка, мардликка асосланган қўнунлар кашф этоларидами?

Икки йилки Зулфия опа орамизда йуқ. Кўни кеча Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида азиз Зулфия опа хотирасига бағишлаб йигин бўлиб ўтди. Шoirанинг сафдошлари, фарзандлари, шогирдлари, мухлислари иштирок этган бу йигинда албатта устоз номи билан боғлиқ энг чиройли сузлар, шеърлар, қўшиқлар янгради. Танқитчи ижодкорлар — Х. Гулом, Р. Бобоқон, И. Ғафуров, О. Ҳожиёва, И. Сулаймон, Ж. Жаборов, Қ. Раҳимбоева, М. Муродова, Ш. Салимова, М. Улғова ва бошқалар шоира шайинга дил сузларини изхор этдилар. Олима Хўлқар Олимжоновна онаси ҳақиди хотиралардан сузлади. Зулфиянинг ҳали чоп этилмаган энг сунгги шеърларидан ўқиб берди.

Ўз мухбиримиз

СОКИН СУҲБАТЛАР

— Нодира опа, шоир Усмон Носир Холабмбири аяни нечанчи фарзанди эди, умуман Холабмбири аянинг онласи ҳақида гапириб берсангиз?

— Усмон тоғам Холабмбири бувижонимизнинг биринчи фарзандлари бўлган. Оппоқ дадамнинг исмлари Мамадуҳжа бўлиб, Наманган вилоятининг донги кетган домлаларидан эканлар. Улар 54 ёшларида вафот этган. У кишидан бир ярим ёшли Усмон тоғам қолганлар.

Уша пайтда буювим 28 ёшда бўлганлар. Уларнинг ой юзини қуриш қариндош-уруғдан бошқага насиб этмаган. Чўнки, улар домланинг аёли бўлган-да. Уларнинг кейинги ҳаёти Носирхожи Масодиққулига боғланган экан.

эрига ўз сузини ўтказмоқчи бўлмаган. Эри вафот этган ўғли билан фикрлашиб, масала ҳатлашиб иш тутган. Умр бўйи бошқариш ва ташаббусдан йироқ яшаган. Муқаддас китобимиз Қуръонда Ўзилганидек рисоладаги хотин бўлган. Энг озода аёллардан бўлиб, болаларини ўст-бошини қайта-қайта ювиб, оёқ кийимларини ёғлаб, ҳатто иссиқ пайтаваҳага ямаб, дазмол босганлар. Усмон тоғамни уртоғлари келса уларнинг оёқ кийимларини ҳам тозалаб қуяр эканлар. Бу майда-чўйда ишларни улар — замонасининг ўқимишли аёли катта ҳурмат билан баҳарлаганлар. Яна ҳеч кимга ўхшамаган фазилатларидан бири — мағрурлиғидир. У киши ўз яқинларига ҳеч қачон дарду-ҳасрат қилмаганлар. Мурувват

ЎРИК КЕЛИН — ХОЛАМБИБИ

(Усмон Носирнинг онаси Холабмбири ая ҳақида жияни шоира Нодира Рашидова билан суҳбат)

Ҳаётдан қўйган, ёшгина рафикасини ҳомилдор пайти эски уй босиб қолиб, умр йўлдоши ва тугуллажак зурриёидан айрилган Носирхожи ўн тўрт йилда Маккага Хажга бориб келади. Наманганга қайтган Абдуқамомжоннинг (Холабмбирнинг ўқаси) уйида курса куз қувонадиган ўғилчаси билан яшаётган Холабмбирига совчи қўяди. Носирхожининг кимлигини билган қариндош-уруғ, маҳалла-қўй ва Холабмбири рози бўлади.

Носирхожи хизмат юзасидан Қўқонга қўчиб келган у ерда уч қизлари: 1918 йилда Равазхон, 1922 йилда Рохатхон, 1926 йилда Инобатхон дунёга келган.

— Айтишларига қараганда Холабмбири отинча бўлган. Қачон савод чикарган эканлар?

— Оппоқ дадамнинг онаси Ҳошияхон ая ихроятда мулобим, ипақ товушли Холабмбирини бувини «Ўрик келиним» деб атаганлар. Ўрик келин Холабмбири бу дарғоҳда савод чикарган. Форс ва араб тилларини мукаммал ўрганган — отинча бўлганлар.

— Холабмбири Мулла Охун қизининг ҳеч кимга ўхшамайдиган бекалик, оналик фазилатларидан эшиттанларингизни гапириб берсангиз.

— Оилада аёллар икки тоифа: ҳўкмрон ва тобе аёлларга бўлинади. Буювим тобе аёллар гуруҳига кирувчилардан бўлган. Яъни ҳеч қачон

талабликдан жирканиб, сотқинлардан ҳатто қўз ёшини ҳам қизганган. Ҳар қандай қўлфатда узини хотир-жам тутди олиш ва ваэминлик Холабмбири бувижонига хос бўлган.

— Усмон Носирнинг қалбига адабиётга меҳр уруғини солган киши Холабмбири ая бўлган эканларда?

— Шубҳасиз. Айтишларига қараганда 6 ёшлиғидеяқ тоғам форс-тож адабиётининг нодир газалларини бир-нечасини ёддан билган. Буларни унга онаси ўргатган.

— Нодирахон опа, раҳматли Холабмбири аяни хотирлаганингизда шоир ҳаёлингиздан нима-лар кечади.

— Буюим Аллоҳи Каримнинг содиқ бандалари бўлган. Менимча улар беҳуда яшаб ўтмаган, бу ёруғ дунёга яна битта юлдўз ҳадя этиб кетдилар. Бундай бахт ҳаммага ҳам насиб этавермайди. Уларга ўхшаб Буюк Оналарни тез-тез эслаб туришимиз керак. Келажак авлодлар ҳам Усмон Носирнинг онасини отини билсинлар, унутмасинлар. Ахир юрт номини дунёга таратган фарзандларнинг онаси бунга лойиқдирлар.

— Мазмуни суҳбатингиз учун раҳмат.

Суҳбатдош: Зулфия Мўминова

ЌУЗАЛИКНИНГ ИККИ ҚИРРАСИ

Одамлар ташвиши билан яшаб, қўчқилиқнинг ҳўрмат ва эҳтиромига сазовор бўлиб келатган шифокорлар кўп. Гулҳеҳра Ортиқова шулардан биридир.

Гулҳеҳра опанинг ҳаёт йўли оддий, худди сиз-у бизникига ўхшаб. Отаси ҳўқуқ ҳўмоиячиси бўлган, фарзандлари тарбияси билан жиддий шуғулланган. Қарийб 28 йил мўбайнида Юнусовот туманида ирси вазифасида ишлаган Шавкат ота киши қиз, ўз ўғлини олий маълумотли қилиб, катта ҳаёт йўлига олиб чиқди. Кичик қизи Гулҳеҳра шифокорлик касбини танлади. Урта Осиё Педаггрия тиббиёт Олийгоҳида ўқиди. Сўнгра похтадаги 2-болалар юқумли касалликлар шифохонасига ишга кирди. Шу орада оналик ҳам бўлди. Техника университетига тахсил олган йўлдўш Ортиқов билан тахдирини боғлади. У киши ўз кўзи бор. Оланинг тўнғич қизи Гулҳеҳра она талаба, Умидхон 11 сифини тугатди. Шаҳнозахон эса мактаб ўқувчиси

Гулҳеҳра опа иш билан бирга ўқиб ва изланишни ҳам узвий боғлаб олиб олади.

Бир ёқда оила юмушлари, бир ёқда раҳбарлик юғур-юғурларига қарамай илмий изланишларини давом эттирмакда.

Мана бир йилдирки, Гулҳеҳра Ортиқова 3-болалар юқумли касалликлар шифохонасига фаолият кўрсатмоқда. Бу шифо маскани сарик касали билан орнган болаларга тиббий муолажа кўрсатишга иктисослашган бўлишига қарамай, вазиятга қараб ўткир ичак касалига чалинган болаларни ҳам даволайди. Шўнингдек, ўткир вирусли нафас йўллари касаллиғи кўпайганда уларга тезроқ тиббий ёрдам кўрсатиш мақсадига шундай беморлар ҳам қабул қилинади.

Рус ёзувчиси Антон Павлович Чеховнинг юракларимизга ўрнашиб, ёд бўлиб кетган бир сўзи бор: «Инсоннинг ички дўнеси гузал бўлсагина у ҳақиқий гузал номини олишга лойиқдир». Лекин доно табият ҳаммага ҳам икки гузалликни беравермай раво кўравермайди. Бундай бахтга фақат Гулҳеҳра опа сингари тағирнинг марҳамати ёғилган покиза ва самимий инсонларгина лойиқ бўладилар. Эғнидаги либосдек қўнғли оқ Гулҳеҳра Ортиқованинг ана шу бахтига омонлик, касби-қорига ҳамиша ривож тилаймиз

Гулҳеҳра ХўЖАНОВА, А. Навоий номидаги Адабиёт институтининг аспиранти

Ахборот

МАКТАБ ЯРАТГАН УСТОЗ

Халқимиз дунёдаги энг чиройли халқ. Унинг чиройлилардан чиройлироқ фарзандлари кўп. Халқимизнинг кўп минг йилликлар тарихида бундай чиройли инсонлар қанчадан-қанча... Лекин агар имкон етиб бирма-бир санаб қўрикса шулар сафига бизнинг раҳматли Зулфия опамиз ҳам бор...

Зулфия опа чиройли аёл эдилар... Чиройли инсон эдилар... Утавтан асримизнинг энг мукаммал шахсларидан бири эдилар... Зулфия опага ул муборак зот номи ёнига албатта қўшиб айтилувчи барча сифатлар мўносиб ва ярашқилидир: Дунё тан олган шоира, ўз мактабини яратган устозларнинг устози, меҳрибон, мушфиқ она, вафо ва садоқатда узига ҳайкал қўйган аёл...

Такдир

— Эй, сизларни топгунча бу иссиқда жоним халқумимга келди-я, — дейди қабулхонада учратганим — аёл сурашарканмиз. Аёл офтоб тафтини обдон жисму-жонига роса сингдириб олибди — қорайгандан қорайибди. Шундоқкина икки ёнида жиккакина жуссасидан каттароқ ва оғирроқ кук катан нусхали икки сумка. Бир ордан сунг у қаршимга кириб утиради. Менинг ёдимга унинг боя қурганим икки сумкаси келади:

— Сумкаларингизни ҳам олиб кирдингизми? — Хавотирланиб сураман мен... Қабулхонада эшиги ҳамиша очик, Узун коридор бўйлаб эса кун бўйи қанчадан-қанча одам у ёқдан бу ёққа утиб туради.

— Ҳа, узимнинг ёнида турибди, — дейди аёл.

— Аввал эҳтиёткор, пишиқ халқ, — дейман мен қулиб... — Хуш, бу катта сумкаларни бизнинг туртинчи қаватга кутариб чиқишда қийналмадингизми?

— Бу катта сумкалар менга чўт бўлмай қолган, урганиб қолганми. Бунақалардан ҳатто туртасини ҳам бемалол кутардим, одамлардан уялман. Хар кун эрталаб — кечкурун кучамиз бошида писта сотиб ўтирадиган аёлдан, айниқса қурқаман. «Хой, хотин неча қулингиз, неча жонингиз бор. Сал узингизни ҳам аянг, бу дунёга икки марта келмасиз-ку ахир, дейди»... «Ишингиз нима», деб турта сумкани ҳам кутаравери, дейман у тагин гап қўпайиб кетмасин, дейман.

— Уша аёл турги айтган, оғир нарсга кутариш хотин кишининг соғлиғига зарарлигини тиббиёт ҳам доимо ўқтиради, — дейман мен. — Соғлигингизга дарз кетса уни тиклаш осон эмас-ку. Узингизни

авайлашингиз керак, ахир...

— Эҳ, опажонимей, ахир рўзгор-тирикчиликка керак бўлгандан кейин юннинг оғирлиги ҳам сезилмаскан, одамга малол ҳам келмаскан.

— Бу ёққа келаркансиз, уйда қолдириб, энгилгина бўлиб олсангиз ҳам буларди-ку. Бунинг устига адашсиз, манзилимизни топгунча роса қийналибсиз...

— Аслида бу ёққа келиш ҳаёлимда ҳам йўқ эди. Майда-чўйда сотаман. Иш жойимга — бозорга кетаётдим... Машина тўхтатмоқчидим... Куча бошидаги ошхона олдида эримни яна уша аёл ошниси билан ош-қанди бўлиб туришганини кўрдим-у, эс-хушимдан айрилиб, қараёт бўлиб икки сумканинг оғирлигини ҳам сезмай, бошим оққан ёққа қараб кетариман. Қавққа кетаялман, нега кетаялман? Узим ҳам билмайман. Бир улиб кетиб яна тирилган одамлар ҳақида эшитгандим. Менда ҳам айнан шунақа ҳолат юз берди, чоғи... Яшаётганим, нафас олаётганим, ён-веримдан у ёқ-бу ёққа утиб турган одамлар, машиналарнинг шов-шуву — ҳамма ҳаммаси мендан ўзоқлаб, олислаб кетгандек, фақат руҳим сарсон-саргардон тентираб юргандек бўлди... Анча юрганмидан сунг узимга келдим, тўхтадим. Ким биландир гаплашгим, ҳасратларимни тухиб солгим, кимдир бир меҳрибон одамнинг маслаҳату далдаларини эшитгим келди. — Аёл шу гапларни айтarkan дастурмолачасини олиб бир муддат қўзларига босди, пиқиллаб йиглади.

— Қуйинг, йигламанг, айтмоқчи бўлган гапингизни айтинг, энгил тортасиз, йиги билан ҳеч нарсга уз изига туша қолмайди, — дедим мен.

— Биз асли ўзоқдан — бошқа вилоятданмиз. Онам, опажонимей, ахир рўзгор-тирикчиликка керак бўлгандан кейин юннинг оғирлиги ҳам сезилмаскан, одамга малол ҳам келмаскан.

сингилларим уша ёқда яшади. Лекин уйлаб турсам, уларнинг ўзоқчилиги ҳам яхши. Чунки менинг ҳол-аҳволимни билса, эшитса қари онам азоб чекади. Опа-сингилларим ҳам менга нима қилиб бера оларди? Ҳаммаси ҳам ўз рўзгори, ўз таъшиллари билан овора бўлса... Қуни-қунилар мендан ҳали бирон марта оиламдаги мамлаш-ю, харашалар ҳақида ҳеч гап эшитишмаган. Мени «бахти бекам аёл», деб билишади. Қавққа бориб, кимга дардимни ёрай, деган ҳаёлымда кетаётсам олдимдан газета дукони чиқиб қолди. Бугун чоршанба — «Оила ва жамият» чиқадиган кун эканлигини эсладим, газетани сотиб олдим. Йул четигаги уриндиққа ўтира солиб уни ўқий кетдим. Биласизми, бояги жаҳлу гапнинг, аламу нафратни ҳам унутдим. Ҳар гал шундай бўлади. «Бирни қуриб фикр қил, бирни қуриб шукр қил», деганларидек газета ўқирканман турли тақдирлардан, ҳаётини воқеалардан оғоҳ бўларканман, ўз-ўзимдан тиниб-тинчиб қоламман. Хайрият ҳаётда газетая китоблар бор. Улар одамга таскин-тасалли беради. Уйга бозордан қориб-чарчаб келаман, узимни қутиб турган рўзгор юмушларига унайман, охири-оқиратда кеҳ оқшомда холдан тояман. Мана шу сумканинг бир четида ҳар кун сотиб оладиган газетая журналларнинг бир қуриб ўқиб чиқмасам кўнглим жойига тушмайди. Ўқийганимни курс эрим халатик беради, қойиб таъбиимни хира қилади деб, ваннахонага кириб эшигини ичкаридан занжирлаб оламанд узимни кир ювётгандек курсатаман. Аслида эса газета ўқийган бўлам.

— Қизиқ одатингиз бор экан-ку... Айтинг-чи, нима гал ўтганди, ўзи?

— Опажон, шу эримдан қутулиш йулини тополмай қийналмоқдаман, — аёл пиқик йиглади...

— Ҳозиргина ўзингиз бир аёл билан турганини қурибқўйилмидан ҳам адашиб ўлоқиб кетдим, деясиз-ку... Яна ундан қандай қутулиш чорасини сураясиз...

— Э, асти сўраманг, ўзи довдираб қолганман. Уйлай-

сам, «Нега хурсандсан, нима биронтаси кўнглингизни чоғ қилиб юбордим?» — дейди. Аёл одамнинг минг бир дарди бор эмасми, тушкун ҳолатда бўлсам «Нима, бугун кўнглингиз чоғ қиладингиз билан қуришолмадингиз?» — дейди. Хулласи калом йўқ жойдан баҳона қилибди топади. Гап қайтарсам муштумини ишга солади... Индамай тишимни ти-

БУ ЭРКАККА ШУНДАЙ

* Эримни яна уша аёл билан кўрдиму, икки сумканинг оғирлигини ҳам сезмай бошим оққан ёққа кетардим.

* Хотинлар пулсиз эркак билан гаплашиб ўтирмайди.

* Мен ҳали-вери яхши либос киёолайман...

* Эркак калин кўрпача устида телевизорга тикилиб ётибди.

* Эркак каддини тик тутиб эркак эканлигини тан олсин...

ман, уйлайман, уйимнинг охири-оқирати қуримайди. Эрим дурустина вазифада ишларди. Лекин феълй чатоқ. Шу тўфайли ишидан бўшатиб қўя қолишди. Тайинли бир иши йўқ. Бекорчи эркакдан ёмони йўқ экан. Уззу-кун уйда кўрпачага узала тушиб телевизордан куз узмай ётгани ётган. Рўзгор нима, тирикчилик нима, нима бор — нима йўқ — қани энди парвосига келса? Мен каллаи саҳарлаб бозорга кетаман. Ёзда иссиқдан лоҳас бўлиб, қишда совуқдан тарашдай тиришиб уйга қайтаман. Ҳеч бўлмаса сумкаларни кутаришай демаганига яраша бир тузук — қуруқ гап-суз ҳам йўқ. Эшикдан қулиб кир-

шимга боссам, «Мен гапирганда нега миқ этмайсан», — дея яна муштуми билан уда қилайди. Деярли ҳар кун аҳвол шундай.

— Болаларингиз нечта?

— Учта. Бунақани турмуш болаларининг ҳам бадиға тегиб кетибди. «Ая, дадам билан ажраша қолдинг, бундоқ узимиз тинчгина яшайлик», дейдиган бўлиб қолишди бир овозда. Бошқа оилаларга қараб ҳавасим келади. Эр-хотин бир-бирини қадрига етиб, бир-бирини қўллаб-қувватлаб, рўзгор юкни бирга-бирга тортиб яшаганга не етсин?..

«КўНГИЛНИНГ ЙЎРИГИ БУЛАК»

(«Оила ва жамият», 28-сон)

Ассалому алайкум Дилбар САИДОВА!

Мен «Кўнглининг йуриги булак...» мақоласининг ҳақрамониман. Мақолани кўзимда ёш билан, ҳажжон билан қайта-қайта ўқиб чиқдим. Ҳаётимни узимдан ҳам яхши тасаввур қилибсиз. Мақолани ўқиб узимда энгиллик туйдим. Мен кўнглимга қараб иш қилолмадим. Кўз очиб қурганим бўлса ҳам, кўнглим истаса ҳам кўнгли кўчасига қироламадим. Ҳамон-ҳамон кўнгли кўргур тортиди. Кўнглим галаён қилган вақтларда невараларимни қаторлаштириб, (дийдор ганимат деб) ёнидан утаман ёки ёлғиз узим бўлсам ўзоқдан бир қуриб утаман. Анча тафтим босилади. Шу учрашувлар (пинҳона ва ошқора) ҳаётимга мазмун киритди. Ҳаётимда ҳеч узим учун яшамадим. Энди, узимга озгина қарайдиган бўлдим, битта оҳорлик қўйлаб тиктирдим (рўзгордан ортиб), усма қўядиган бўлдим.

Оллоҳга беадад шукрлар бўлсинки, менга шунча сабр-қаноат, мустаҳкам ирода бериб қўйибди. Қурган вақтимда узимни қўлга ололаман. Ёнидан ўтган вақтимда қарагим келса ҳам қарамайман, гаплашгим келса ҳам тез утиб кетаман. Гурур йўл қўймайими-ей, ирода ана шундай мустаҳкам.

Дилбар Саидова! Сизнинг бир гапингизни ҳар кун эслайман: «Ҳаёт нима-ни берса, шуни олиш керак», — дедингиз. Нега сизни илгарироқ учратмадим? Шу сўзни илгарироқ эшитмадим. Ярашамиз, деб келган вақтда бошқа одамлар билан ҳам маслаҳатлашган эдик. Ҳеч ким ярашганини маслаҳат бермади.

Майли, қорада қурсак қорнимиз туқ. Ёмонлик соғинаймиз, Умри ўзоқ бўлсин. Шу учрашувлар насиб қилганига ҳам шукру! Аҳён-аҳёнда учрашганимизни ўзи ўқис кўнглимни тоғдек кутаради. Ривоят қилишларича, одамлар бир-бирлари билан дийдор қуришиш учун яратилар экан...

Мақола орасидаги сурат ҳам жуда муносиб тасвирланган. Худди кўнглимга ўхшаган ёлғиз, мунгли.

НОМАЪЛУМ АЁЛ

Ёдингиздан чиқмадими?

Газетамизнинг 1 июль 25-сонида «Уша воқеани бир сўзлаб бери» сарлавҳаси остида «Кўнларнинг бирида...» конкурсини эълон қилган эдик. Унда Сизга қарата мана бундай деб мурожаат қилгандик: «Эсланг, кўнлардан бир кун ҳаётингизда шундай бир воқеа юз бергандики, шу тўфайли ҳаётингиз остин-устун бўлганди, шу тўфайли Сиз бахту омадга эришгандики» ва ё бахту омад Сиздан ўз угирганди... Ана шу ҳаётингиздаги унутилмас бир кун ҳақидаги ҳикояни бизга ёзиб юборинг...

Унда ана конкурс қолиблари «Оила ва жамият»га бир йиллик, ярим йиллик, уч ойлик бепул обуна қилиниш-

лари маълум қилинганди.

Шошилинг, эсланг, бизга ёзиб юборинг. «Кўнларнинг бирида...» конкурси ҳамон давом этапти...

«Оила ва жамият»нинг 8-июль 26-сонидagi «Қадри баламд бўлсин» мақоласида қизларни эрта турмушга узатиш оқибатида юзга келадиган нохуш оқи батлар қаламга олиниб, Сизларнинг бу борадаги фикр-мулоҳазаларингиз, ҳаётини хулосаларингизни қутиб қолишимизни баён этгандик. Бир энлик мактубингиз, фикрингизга мушқоқимиз...

Худди уша сонда Ҳалимаҳон (асл номи бошқанинг «Бир йўлдошинг бўлсин экан» деб номланган дил ихори ҳам эълон қилинганини эслатмоқчимиз. Унда ёши 40 дан ошиб қолган, лекин ҳаётдан умиди узилмаган жувон узига

Фикр

«ТУШ ТАЪБИРНОМАСИ»НИ ЯРАТАЙИК

Бундайн ҳолат ҳар биримизда ҳам юз беради. Узимиз яшаётган, нафас олаётган бу дуненинг сир сингалари, муъжизалари, тилсимлари, яратганга тасвиқлари юкми?

Кўнглимиз ҳаётимизни «туш», туғил уйкудаги ҳаётимизни «туш» деб атаймиз ва ўқидиги халқимизни тушга кўриб, тушда ҳам худдики, ўқидиги қўниб, қайи чечиб, уйғониб кетган эса қўнғимизни тахлил этиб, қийлагадир ҳикоя қилиб, таъбирини албатта яхшиликка йўйиб, қўтаймиз...

Лекин тақдирини таъбир этиб бўлмайди, деганларидек барибир пешонага битгани юз бераверади. Шунда яна уша қўнғимизни бирма-бир эслаймиз. Туш бизни мишаларидан оғоҳ этмоқчи бўлганини англаймиз. Бизнинг ёш яшб турган бу дундан ташқарида ҳам, яъни бизнинг борлигимиз ҳоши-иродамиздан ташқарида яна бир дунё борлиги шак келтирмайди.

Шу муносабат билан Сизга тақлифимизни изхор этсам: Бу тилсимли дуненинг биргина тушингиз ва шу туш асосида бошынгиздан ҳеч-қан қўнғиликларни едланг ва бизга ёзиб юборинг. Бу воқеалар қийлагадир асқотили, қийлариндир узини қўтаётган ҳам-қайгудан асраб қолиши, қийлариндир қўтаётган бахту омаддан оғоҳ этиши муқимлигини унутмаган ҳолда «Оила ва жамият»нинг «Туш таъбирномасини» яратайлик.

Тахририят

ЧОРШАНБАДАН

муносиб жуфти ҳалол излаши — истиш баён этилганди. Ҳалимаҳонга мактублар келди, лекин ҳамон... ўзи каби йўл уртасида йўлдош излаётганлардан мактуб қутаяпти. Мактубни редакциямиз манзилга йўлласангиз бу омонатингизни биз эгаси қўлига етказамиз.

Утган сонларимиздан бирида «Биз дода деймиз, сизчи?» мақоласи эълон қилинганди. Ўзбекистон катта юрт, бой юрт, хосиятли юрт... Меҳрпарвар юртдошларимиз ўз қондошларини қандай аташади? Мақолада ана шу ҳақда сўз юритилганди. Бу мақола юзасидан

садо берамиз, албатта. Лекин тандирга олов ёқши, йигитларнинг юрагига ўт «ёқши» эмаслигини билган билади. Билмаган эса... Ангор туманидаги Қорасув жамоа ҳужралигида яшовчи О. Қаҳҳоровага ўхшаб қўл-ўқларини куйдириб олади.

ИККИНЧИ «ХОТИН»НИНГ ҚИЯСИ

Эркак киши учун машина иккинчи хотиндек гап. Лекин биринчисини сенсираса ҳам, иккинчисини сизлайди. Кейин унинг қонун ва қондасига бўйсунушга мажбурдир, қучада ҳам, уйда ҳам.

Бирок, Китеб туманидаги автомобиль йўлларида қўлабаниш бошқармаси йўл соловчилар қучада қондани бузишди. Тушлик пайтида гурунға берилиб ёнғидан бе-хабар қилишди. Натияжада дам олиш уйининг шишти ва томи қуйиб кетди.

ҚОШГА УСМА ЯРАШАДИМИ?..

Қиз-жувонларимизнинг қалдирғочдек қошига усма ярашади-ми?

— «Ҳа!», — деб юрак утидан

— Шу гапларни узига ҳам айтасизми?
— Минг айтинг ҳеч ҳам таъсир қилмайди...
— Кучада курганингиз аёлдан рашк қилаяпсиз...
— Э, опажон рашк қавқад, яхши куриш деган гап бўлмагандан кейин рашкка боло борми?
— Нега қизганиб, бунчалар

— Эрингиз билан бирга гаплашиб турган уша аёлдан балки бекордан — бекор хавфсиз-рагандирсиз? Балки улар урта-сида ҳеч гап йўқдир...
— Йўқ, гап бор... Бундан олдин ҳам уч-тўрт марта уларни бирга курганман. Уша аёлнинг ҳатто эри ҳам бор. Болалари бор.
— Энди эрли, бола-чақали

қилишим керак, айтинг...
— Синглим, бу гапларга парво қилманг. Узингизни со-вуққон, лоқайд тутинг, қадрингизни баланд тутинг. Кўпроқ ўзингиз ҳақингизда уйланг... Бундан қаранг жуда қорайиб кетибсиз. Одам ҳам узига нисбатан шунчалар бепарво бўладими? Юз терингиз бу кетишда тезда бўришиб қолади. Ана ундан кейин эрингиздан яна гап эшитасиз! «Сен хунук хотин бўлсанг, куча эса чиroyли хотинга тўла, ушаларга қарайман-да», — демайдими?

— Юз терисини уйлашга на вақтим, на имконим бор, опа...
— Халиги, эрингизнинг аёл ошниси оппоқ бўлса керак-а...
— Ҳа, энди опажон, мен ҳам соя-салқинда утириб ишласам, оппоқна булардимку-я...
— Зудлик билан ўзингизни парвариш қилинг, юзингиз терисини юмшатуви, оқартируви кремлар олиб, ишга киришинг.

— Опа, менинг бозордаги уриним узи шунақа — кун бўйи офтоб тигида туришга мажбурман... Бўлмаса савдо юришмай қолади. Ундан сунг крем-премлар уринига болаларимнинг қорни-ю эгни учун зарур нарсаларни олсам, афзал эмасми?

— Мен энди йули келганда айтаялман. Хоҳласангиз гапларини инобатда олинг, хоҳла-масангиз ўзингиз биласиз. Лекин фикру уйингизни бошқа ёққа қаратмасангиз, асабларингизни ишдан чиқариб қўйсиз. «Узимдан чиққан балога қайга борай давога», — деганларидек, кейин ўзингизга оғир келади. Шунинг учун маслаҳатимга қўлқо солинг чиройли, энг зур кийимларни сотиб олинг.

— Опажон, мен ҳали-вери кийим ололмайман. Мана шу савдо ишимни бошлаш учун одамлардан қарз бўлиб қолганман. Шуларни утсам, бу ҳақда кейин уйларман. Ундан

кейин қизимнинг ҳам бўйи чўзилиб қолди. Ҳали унинг учун ҳам энди сандиқ олиб сарпо йигишим керак.

Бу аёлнинг дард-ҳасратига, муаммоларига даво топишни қийинга ухшайди, уйлайман мен. Масалага қандай ёндошмайин, унинг узида жавоб аниқ. Менинг маслаҳатимга ҳам, фикру хулосамга ҳам урин йўқ. Энди мени ҳам маҳзун қайфият эгаллайди.

— Нима қилсак, сизга ёрдам берган бўлаётиз, айтинг, — дейман мен. — Балки маҳалла ё туманингиз хотин-қизлар қўмитаси фаоллари эрингизни тартибга қайтариб қуйишар.

— Йўқ, керак эмас. Элга дoston бўлишни сираям истамайман...

— Дўппослаб турадиган ода-ти ҳам бор, — дедингиз уш-такнингиздаги милицияга ҳеч борманмисиз?

— Бир гал бошимга қаттиқ ургангидан бошим айланиб, қўз олдим қоронгулашиб йиқилди-ган ҳолатда юганимда ҳам борманман. Оғригига чидаш беролмай охири дўхтирларга учра-дим. Шунда ҳам бошимни офтоб урди, шунга оғриятти, деганман.
— Аҳволингизни ота-онангиз-га, яқинларингизга айтмас экан-сиз, қўшнилариңгиз сизни бах-тиёр аёл, деб уйлаб юришар экан, маҳалла қўмитасини хабар-дор этишни истамасангиз, мили-цияга бйрон марта бормасан-гиз... Сизга нима дейишга ҳам оҳимман, синглим...

— Сизга раҳмат опа, гапларимни тоқат билан тингладингиз. — Ишимиз энди шу-да, биз-нинг қўлимиздан фақат тинглаш ва ёзишгина келади.

— Йўқ, йўқ, опажон, мени яна ёзиб юрманг. Ёзинг, деб олдингизга келганим йўқ. Ҳо-зир шунақаям енгил тортдим... Энди борақолай, офтоб ости-

даги жойимни битта-яримта тагин эгаллаб олган бўлма-син. Майли, раҳмат, ҳали яна бир келарман. Яхши кунлар-да учрашармиз...

Аёл икки сумкани кутарган-ча кетди. Бу сўхбатдан қон-ниқмадим. Ва шунингдек, унга бирон жўяли маслаҳат ҳам, аҳволини енгиллатадиган бирон ёрдам ҳам беролмадим. Назаримда узаро сўхбатимиз чала қолгандек туюлаверди...

Кейин эса азиз газетон-лар, сизларни эсладимку кўн-глим мен, фикрим ҳам ёриш-ди... Мен-ку бу аёлга узим билганча ўз муносабатимни, маслаҳатимни баён этдим. Яна шунга иқдор бўлдимки, аёл ўз оиласининг тинчлиги, фаровонлиги, бахти учун хо-нини жабборга бериб, елиб-югуриб юрибди... Лекин эр-как-чи? Эрак уй уртасига қа-либ қурпачани тушаб эрини-гина телевизорга тикилиб ётибди. Келинг, азизлар! Шу эракни ўз фарзандимиз деб билиб, унга ота бўлиб, она бў-либ-биргаллашиб шундай бир сузаларни айтилаётми, бу сузалар зарбидан уридан иргиб тур-син, қаддини тит тутиб эрак-какчилигини, ота деган номи борлигини, шу оила бошли-ги-масули эканини тан ол-син. Болалари учун меҳри-бон, муқаррам, улуг зотга айлансин, аёлини асрасин, авайласин...

Дилбар САИДОВА

БИР СЎЗ АЙТСАК...

қийналиб келдингиз бўлмасам?
— Рашк эмас, гашлик бор кўнглимда... Мен қора терга ботиб рўзгор учун жонимни жабборга бериб елиб-югуриб юрсам-у, бу эрак... — Аёл яна йўглаб юборди. Румолча-син билан қуйилиб келавтган кўз ёшларини қайта-қайта ар-тади.

— Эрим ишламайди, дей-сиз, шунга кура чўнтаги қуруқ бўлса керак. Хотинлар ҳам анойи эмас! Пулсиз эрак бил-лан гаплашиб утирмайди.

— Эримни бир курсангиз ўзингиз ҳам тан берасиз-қо-матдор, куркам эрак. Ҳар қан-дай кийим ҳам ярашиб туради нга. Кучадаги муомала-муно-абати ҳам уйдагидай эмас, «ошқача». «Сен ким бўлсан, ир имо ишорамга маҳтал хо-ин кучада тўлиб-тошиб ётиб-ди», — дейди у. «Чўнтақда бир мирингиз ҳам йўқ-ку», — деб сизнинг гапингизни айтман. «Менинг турган-битганим пул», — деб жавоб беради... Кети-нг, десам кетмаса, тинч яшай-лик, десам бунга кўнмаса, рўз-горга қарашмаса, ҳеч тап то-ртмай юрадиган аёллари бил-лан мактабни керилса, ахир шу бечорагина хотиним-ку, деб кўнглида ҳеч бир раҳм-шафқати бўлмаса, нима қили-шим керак, билмайман?».

ЧОРШАНБАГАЧА

кўплаб мактублар олдиқ. Уларни эълон қилдик. Лекин бизнингча ҳали булар етарли эмас. Қорақалпоғистонда, Хо-размда, Қашқадарёда, Сурхон-дарёда, қўплаб туман ва ҳа-токи қишлоқларда қариндош-лар-уруғлар бир-бирларини қандай аташди? Мактубла-рингизни ҳамон кутиб қола-миз...

15-июль 27-сонда «Масла-хатхона» рўқини эълон этиб ва одатдагидек Сизга мана бу

тахлит мурожаат қил-гандик: «— Юзингиз териси нега бунчалар тиниқ ва оппоқ», «Сиз пиширган ош-овқат не-га бунчалар лаззат-ли?», «Хонадонингиз саранжом-сарихталиги, кийим-бошларин-гиз орасталиги, идиш-товокла-рингиз узоқ ва унумли хизмат қилишининг сирини нимада?», «Фалон ёшда экансиз-у, бирон бор тишингиз оғримабди, юрак хуружи, қон босими, турли хасталиклар, кўнгли нотинчли-гидан азият чекмабсиз, қандай қилиб бунга эришдингиз?», «Фалон йили бир дардга чали-нувдингиз, лекин Сиз бу дард-дан халос бўлишингиз йулини топиб олиб ундан фориғ бўл-

дингиз, қандай қилиб?» ва хо-казо ва ҳоказо. Ахир ўзингиз уйланг бу тирикликнинг, ти-рикчиликнинг савол-сўроқлари, сир-синаолари нақадар бисёр. Ҳаётини тажрибалар, кузатиш-лар, хулосалар, фойдала мас-лаҳатларингиз билан «Масла-хатхона» рўқинимизни тагин ҳам бойитишингиздан умидвормиз.

Газетамизнинг утган 29-со-нида «Қайдасизлар, азизла-рим?» — мақоласи эълон қи-линганди. Ушбу мақола юзаси-дан юртдошларимиздан, хайру-саховатгалаб инсонлардан хат-хабарлар кутаямиз. Нигорани-нг ҳақиқий ота-онасининг исм-фамилиясини яна бир эслатиб ута-миз. Отаси — Қобилов Аҳ-

мад, онаси Қобилова Холбиби. Уларнинг Қинозда ёки Шаҳ-рисабзда яшавтганликлари ҳа-қидаги тахминлар бор.

Хурматли юртдошлар! Ушбу кишиларни таниган-билган кишилар бўлса, тах-ририятимизга кўнғироқ қи-либ ёки хат ёзиб маълумот беришларингизни сўрадик.

Шояд, кўнгли уксик Нигора-нинг қалбидаги эзгу армонла-ри ушалса-ю, биз ҳаммамиз биргаликда савоб ишга бош қўшсак.

Яқин утган сонларимизда аниқ ҳаётини воқеалар ва аниқ қаҳрамонлар (исмлари ўзгартрилган) ҳақидаги

«Сиз келиб кетдингиз-у», «Кўнглида тинчи бўл-син аёлининг», «Кўнгли йўриги бўлақ», «Редак-цияга кўнғироқлардан бири» мақолаларини чоп этиб уларда кутарилган муаммолар юзасидан сизлар-дан фикр қутишимизни баён ҳам қилгандик. Редакциями-зга келган баъзи мактублар эълон қилинди. Лекин ҳа-ли ҳамон Сизнинг доно маслаҳату ўғитларингизга мақолаларимиз қаҳрамонла-ри ҳам, биз ҳам интизор кўз тутавтганлигини унутма-нг...

Тахририят

Ҳаётимизда ажаб ҳанго-малар кўп: кимдир эридан, кимдир аёлидан арзи-ҳол қилади. Ёқа ушлаб, «Ё, пи-рай» — дейсан киши. Таъ-бир жоиз бўлса, электр си-мидан чиққан оловни аразчи эр-хотинга ухшатиш мумкин.

Бугун наманганлик Р. Ка-римов ва жарқўргонлик Й. Кўчиновлар монтердан аразлаб утиришган бўлса ажаб эмас. Монтер уларни-нг хонадонларига «қўл бола-сим тортиб бериб, мўмай пул ишлайди. Кўп ўтмай эса электр ўтказгичнинг қисқа туташувидан ёнғин келиб чиқади. Натижада ҳар икки фўқаро 530 минг сумдан моддий зарар қурди.

Ишқ «олови» бошқача эканини бошидан кечирганлар яхши билишади. Аммо уни табиий олов билан «қову-шиб» кетиши оқибатида ке-

либ чиқадиган ҳолатдан қўп-чилик беҳабар бўлишлари мумкин. Хусусан, Тошкент шаҳар Ҳамза туманидаги Динамо кўчасида яшовчи Т. Мирсаматованинг ҳавлини ҳам ишқ олови «банд этган шекилли» газ плитасини ёқишда ўқувсизлик қилди. Ёнғин хавфсизлиги талабларини қўпол равишда бузди. Натижада содир бўлган оловни «жилов»дай олмас-дан уйдан аяб-ақиб қолди.

Чуст туманидаги Райимо-бод қишлоғида яшовчи З. Хужамқулованинг газ пла-тасидан фойдаланишдаги ўқувсизлиги дугонасиники-дан қолшмади. Аёл уй бе-каси бўлгани учун рўзгор юмушлари кўпроқ унинг зим-масига тушади. Аксарият ҳолларда хонадонларда ён-гин содир бўлишига айла-ринининг уй-рўзгор юмуш-ларидики тажрибасизликла-ри сабаб бўлмоқда.

Бука туманидаги Муста-қил Ўзбекистон жамоа ху-жаллигида истиқомат қилу-вчи М. Сайдиновларнинг шўх болалари оловдан қан-дай тажриба ўтказмоқчи бўлишган, буниси бизга қоронғу эди. Авни шукки, бу ихтиродан молхона ва бир тонна хашакнинг қули қукка совирилди.

Жарқўргон туманилик Й. Кўчнов хонадонидики эле-ктр симларининг қисқа тўк-нашувидан ёнғин содир бўлди. Хонадон соҳиб бун-дай ҳаётини заруриятга ло-қайд муносабатда бўлмаган-да 500 минг сумлик мод-дий зарар қурмаган бўлар-ди...

Навоий шаҳрида яшовчи П. Рамазонов олов билан уйнашиб «рекорд» урнат-моқчи бўлди-ю, аммо имко-ниятни қўлдан бой берди — қуйиб қолди.

БОЖХОНА ХАБАРЛАРИ

ҚАРМОҚҚА ИЛИНИШДИ

БУХОРО. 9-сонли божхо-на маскангиз ва вилоят на-қилёт Ички ишлар бўлими ходимлари «амкорлигида» «Тошкент — Волгоград» поезидида текширув ўтқа-зилди. Чинозлик Лилия Чичкина ва Россия фўка-роси Елена Филатоваларга тегишли бўлган шахсий буюмлари текширилганда, 6 та селюфан халтачага жойланган, жами оғирлиги 7,6 қадок «Оний» гайҳанд моддаси борлиги аниқлан-ди.

СИРДАРЁ. Ҳозирги кун-да қўпчилик сигарета маҳ-

сулотлари билан бизнес қилишга ўрганишган. Айнқас, Қозоғистон рес-публикасида тамаки маҳ-сулотларининг бозори чак-қонга ухшайди.

Ш. Хусинов ва Ф. Каю-мов ҳам бунин олдиндан билишган аниқ эшитган шекилли, 285минг сумлик сигарета маҳсулотини но-қонуний равишда Қозо-ғистон республикаси ху-дудига олиб ўтишга ури-нишди. Лекин ниятлари амалга ошмади.

К. ТОШ, М. БЕК.

чиқариб бермасангиз бул-
майди. Худодан қайтсин.
Майли кўшниларимдан сў-
раб-суриштиринг. Менинг
ҳам хатоларим бордир. Фақат
ҳаммасини Ўзинг... — дерди

Орадан йил ўтиб учра-

Республика куз касалликлари
шифохонаси 1-тоифали шифохори

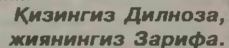
пайт кўз олдимда Ҳадиси шарифда, Абу Али ибн Синода ўқиганим зира намоён бўлди. Хартугул уйларидан зира бор экан. Мен бир нотиқимчалик зирани қўлим билан эзиб, акамга «Шуни хоҳлаган ўзини, хоҳлаган қайнаган сунгга сўлга қўшиб ичинингиз керак!» — дедим. Акам ҳар қандай вазиятда ҳам оғизларига олган ҳақоти қайтарилиб юборишларини айтаиб, аввалига унамай турдилар. Мен эса зирани бурунларига тутиб ҳидлатганимдан сунг, тил остига солишганга рози бўлдилар. Оғизга тушгач зира шимила бошлади. Орадан беш-ун дақиқа ўтгач акамнинг қайнаган сунгидан зира қайнади.

ичгиси келди. Сувдан сунг
бир пибла оғи ҳамда бир
бурда нон еб олди. Сунг
акам икки соат ичида ая-
валги соғ ҳолатига қайтди
ва ташқарига чиқиб айла-
ниб ҳам келди. Қилаётган
ишларини кузатиб турган
келиноийм менга қараб: —
Уч кундан бери нечта дух-
тир келиб кетган бўлса,
ҳаммаси беш-олти хилдан
дори ёзиб кетди. Сиз
ёзиш-чизиниғизни йи-
ғиштириб, духтир бўлсан-
ғиз бўлмайдими? — деди-
лар. Шунда мен ҳазилла-
шиб: — Борди-ю, мен дух-
тирлик қилсам, духтирлар
унда нима иш қилади,
— деб қўйдим.

С. САЙДУЛЛАЕВ.

Миямда чакин чагнагандай будди. Не куз билан курайки, хасрат қилаётган киши уз аелини хивнакорликда айлаб, узок вақт нотинч яшаган, Ёзилмаган қахрамоним эди. Қайнамаган қозон, моҳарисиз турмуш йук, қайнаб-қайнаб урнига тушади, деб насиҳат қилишади кучпинча қариялар. Аммо қайнашда ҳам қайнаш бор экан. **УЙЛАМАЙ АЙТАН** дашномлари бокира қизининг бахтига соя ташлаётган ота-га ҳеч бир суз деёлмадими.

Носиржон ДЕҲҚОНОВ.
Чортоқ шахри.

**«Тонг юлдузи»
тахририяти.**

«ОИЛА—516»
35 ёшдаги
ўрта маълумотли, шо-
фёр, оиласи
билан аж-
рашган Тош-
кентлик йи-
гит, узига ёр
излайди. Тошкентлик
аёл бўлса
яна яхшироқ.

- Сафродан бўлган ичак шилинишида фойда килади.

АСОСИЙ ГАПДАН АВВАЛ

Айтишларича, муҳаббат илоҳий туйғу. Яъни Аллоҳ бирор бандасига меҳри тушса, буни ўзга инсон орқали билдирар экан. Шунда энг тоза парилар икки жинсга кўниб, орада муҳаббат пайдо бўларкан. Аслида эса бу руҳлар уртасидаги муҳаббат саналаркан. Шунинг учун ҳам севишганлар туну-кун бир-бирига руҳан талпиниб яшаркан...

Севги — ардоқли туйғу. Шундай экан, у қалбларимизда бир умр мусофаришга яшаб қолиши керак. Бордию унга доғ тегса, шикаст етса-чи? Аянчли. Бундан ҳам аянчлироғи, энг тубан ишларимизни муҳаббат деган сўз билан пардаланганганимиздир. «Муҳаббат бозори...» Унда қай савдолар? Гап ана шу ҳақда.

БҲР ДҲЛ ХҲОЯСИ:

— Ўша кунни мен эрим билан одатдагидек тунгу уйку олдида бироз айлангани кўчага чиқдик. Ёз осмони серюлдуз, атроф фусункор, гўзал эди. Эр-хотин узок суҳбатлашиб, уйга қайтганимизча вақт алламаҳал бўлиб кетди. Биз ҳовлимиз томон бурилаётганим, нозик тўхтаб қолдик. Кўрганимиз — латтага уралган чакалоқ эди!

Куз олдимда еру-осмон битта бўлиб гир айланар, ҳушимни йўқотиш даражасида эдим. Бу орада эрим кўча телефонида қарларгадир хабар қилиб Тунги хизматчилар етиб келишди. Суроқ-савол бошланди. Шундан сўнг бир неча кун терговга қатнадик. Кейин иш аниқланди. Уларнинг хулосасига кўра... Эҳ, бугунги қай тил билан айтий? Бизга кўшнинг подъездда яшовчи бева хотиннинг қизи ҳалиги ишнинг эгаси бўлиб чиқди!

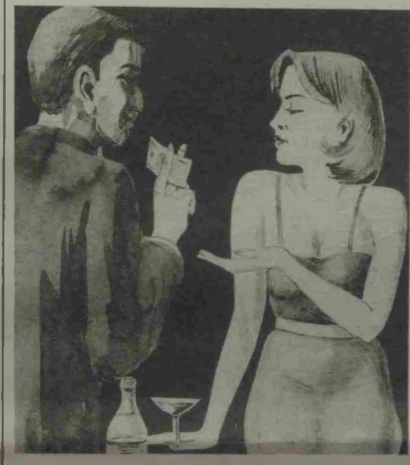
Анча вақт утиб суд иши қўрилди. Бизни ҳам гувоҳ сифатида чақиринди. Ҳалиги қиз денг, бирам сузамол, бирам шаддод эканки, ҳеч кимдан уялганям йўқ. Бошидан ўтказганларини шартта-шартта айтиб берди. Биз

утирганлар ерга кириб кетай дедик. Онаси пул топанан, деб эртаю-кеч бозорда утирганида, бу қиз кунузон уйда йигитлар билан бозму-жамшид уюштираркан. Онаси буни курсаям кўрмаганга олар, қизини «ёлғизим» деб эркататаркан. Ҳатто қизнинг ҳомилидорлигиданам беҳабар қолган эмиш она. «Мен бундай қилмоқчи эмасдим, — дея судда ўзини оқлади қиз. — КамАЗ шофери менга: «Сени яхши қўриб қолдим, уйланаман» деб ваъ-

безовталигим юз чандон ортди. Куз олдимизда ўсган қизалоқнинг шу даражага етгунча наҳотки ҳеч биримиз фаҳлмадик? Биз катталар наҳот шунчалар бефарқмиз? Қанақа инсонларимиз, ўзи? Ушандан бери шунини уйлаганим-уйлаган.

Аёлнинг ҳикоясини тинглаб, уйланиб қолдим. У бу воқеа учун ўзини шунчалик айблаган экан, ҳуш, қизнинг онаси-

БИЛИБ БОСДИМ... ТИКОНИИ!

да берди. Сўнг у менга тезтез пул тутқазар, чиройли кийимлар олиб берарди. Мен ҳам унинг айтганларига кўндим. У ярим йилча мен билан юриб, кейин ғойиб бўлди. Шунда мени бошқа биттаси билан таништириб қўйишди. Буниси жуда «бойвачча» эди. «Оиламдан ажраб, сени оламан» деди. Ишондим. Лекин, ҳомила борми қилиб, жамола чиқди. Мен ундан ажраб қолишни истасамдим...»

Шу воқеадан сўнг менинг

ларни сўраб, ҳеч ким келмади. Онанинг ёмон қилиши шу хонадондаги қизларнинг бахт йулларини буткул боғладди.

БОШҚА БҲР ВОҚЕА

Оила аъзоларимиз билан кечки пайт телевизор қўриб ўтирдик. Худди шу пайт «хато йўлга кирганлар» ҳақида курсатув бошланди. Четки йўлақларда, хилват жойларда шу «иш» билан шугулланиб юрган аёллар бирма-бир суроқ қилина бошланди. Юзи-қузига мо-

ОҒРИҚ...

заика тутилган телеэкрандаги аёл (менимча у овозига қараганда Ёшгина эди) билан соҳа кишилари уртасида шундай суҳбат бўлиб ўтди:

— Нега сиз шу йўлга кирдингиз?

Бир дугонам келиб: «Бир жойга олиб бораман, анчамунча пул ишлаб оласан», деди. У билан кетдим...

Бир пайтлар касбим тақозисига кўра, шаҳардаги териториал касалликларни диспансерига бордим. Диспансер ҳовлисидан навжувон бир келинчака дуч келиб қолдим. Шунчалар масъум, шунчалар ибодили эдики, чехрасидаги бу ифода ҳали-ҳануз кўз олдимдан кетмади. Шунда ҳамроҳим — шифокор онам изох берди:

— Қаранг, киши ачинади бечорача. Шу қадар соддаки, нима учун бу ерга чақирганимизни билмади. Ёмон касалликни эридан юктириб олган.

«Билмайин босдим тиконини, тортадурман жабрини» дейдилар. Лекин, билиб босилган тиконлар-чи? Унинг жабрини ким тортади? Биргина шу йўлга кирган аёлнинг ўзи эмас. Йўқ! Ён-атрофдагилар, тортади бу жабрини.

Бундай фожеаларга аслида ким сабабчи? Биз ҳаммамиз эмасми? Ахир эсланг. Қай бир кунни шу аёлнинг хато қадамини сезиб сезмаганга олдиқ-ку, ўзимизни. Аёлни бу йўлдан қайтариш урнига, бир четга ўтиб унинг «ғийбат»ини қилмаганимизми? Балки биз сал хушёрроқ турганимизда шу аёл эгри йўлдан қайтган ва ўзини тузатиб олган бўлармиди. Афсуски, бепарволигимиз эвазига қўл нарсани бой бердик. Лекин, ҳурлик шабадаларидан қўзимиз қўнаб, дилимиз ором топаётган бу кўнларда лоқайд бўлмоқлик ҳеч биримизнинг ҳаққимиз йўқ. Ортимиздан келаятган ёш авлодни турғи тарбиялаш, уларни турлича ноҳуш таъсирлардан асраш учун ҳам янада тийрак бўлмоғимиз керак биз.

Гулчеҳра
ЖАМИЛОВА

Дил изҳори

МЕҲРУ ЯХШИЛИК ИСТАЙМАН

Инсон ҳамиша бахт истаб — бахт излаб умр кечираркан. Бахт ўзи нима у? Мен уни шундай тушунаман — кўнлинг тинч бўлса, соғу-саломат бўлсанг, бир том остидаги шинамгина уйда сени тушуновчи, сени қадрловчи меҳрибонларинг бўлса... Бир кам дунё деганларидек, менинг турт мўчам соғ-саломат бўлсада, кўнглим бут эмас, тақдирим кемтик, биринчи турмушимдан икки болам — қиз ва ўғил билан ажрашганман. Шундай бўлишимни сираям истамангандим. Лекин нима қилай бу ҳаёт ҳамиша сенинг йўригиндан юрвермас экан. Мен билан ажрашмай туриб эрим иккинчи бор уйланиб олганди. Мен эса болаларимни тарбиялаётган. Улар бахтимга мўмин-қобил, мени авайлашга, аяшга ҳаракат қилишарди.

Мен фарзандларимга оталик қиладиган (чунки ўз оталаридан меҳр-мурувват қўришмади), менга эса содиқ ёр бўлиб оғиримни енгил қиладиган, уй-жойи бор киши бўлса, турмуш қуришни истардим. 37 ёшдаман. Олий маълумотли болалар шифокориман. Саранжом-саришталик, орасталик, тежамкорлик билан рўзгор юритишга одатланганман.

МУНИСА.

Тахририятдан: Мунисага (албатта ўз исми эмас) аталган мактубларингизни редакциямиз манзилга йўллаганимиз, унинг қўлига етказганимиз.

ЯНГИЛИК: БИЗНИКИ!

Янгийўл шаҳридаги «Р-Обид» хусусий ишлаб-чиқариш фирмасининг раҳбари — Обиджон Маматов билан суҳбатимиз истиқлол туфайли эриштирилган иқтисодий муваффақиятларимиз ҳақида бўлди.

— Ўзбекистоннинг иқтисодий имкониятлари жуда катта. Бирок, кундалик эҳтиёжларимизга зарур бўлган моллар катта валюта ҳисобига чет эллардан келтиришмоқда. Ана шу зарур молларнинг айримларини ўзимизда ишлаб чиқариш орзусида юрардим. Туркилик ҳамкорларимиз билан биргаликда, «Ўзлизинг» ҳиссадорлик жамиятининг молиявий кўмағида инсон сивомаглиги учун зарур бўлган хожатбарор қоғозлар, салфетка, қоғоз сочиқларни фарб технологияси асосида ишлаб чиқаришни йўлга қўйдик. Чиқарётган маҳсулотларимиз харидорлиги, арзонлиги билан савдо шохобчаларининг эътиборини қозонмоқда.

Биз чет элдан катта харажатлар эвазига хожатбарор қоғозлар, қоғоз сочиқларни келтираётган тадбиркорларга мурожаат қилиб, уларга бозор ва харидорлар талабига тўла жавоб берадиган маҳсулотларимизни тақлиф этмоқчимиз.

Марҳамат бизга мурожаат қилинг:

Тошкент вилояти, Янгийўл шаҳри, Самарқанд

кўчаси 154-й. «Р-Обид» хусусий

ишлаб-чиқариш корхонаси.

Тел: (37-160) 2-37-04.

Факс: (37-160) 2-37-04.

Тошкентда 34-86-91.

Музаффар Мирзо

Суҳбатдошимиз — Абдуманнон Худойбердиев — Қашқадарё вилояти марказий банк бош қаруви раиси уринбосари, олий маълумотли. У нафар фарзанди бор. Спортнинг буюроча қураш тури бўйича шугулланади. У киши билан асосан оилада маънавий муҳит ва болалар тарбияси мавзусида гурун қилдик.

— Абдуманнон оилада қандай муҳит яратилса, болалар тарбиясига ижобий таъсир қўраётгани мумкин? — Менимча, оилада тозаллик-озодлик ҳукм сурганидан кейингина болалар тарбиясига яхши таъсир қиладиган муҳит

яратилади. Бу нарсга кўпроқ уй бекасига боғлиқ. Турмуш уртонин Орзуой рўзгор тутиш ақидаларини яхши билади. Уй-жойни саранжом-саришта тутати. Тозалик ҳукмрон бўлган оилавий муҳитда болалар турли касалликларга чалинмайди, соғ-саломат улғайишади.

Оилада узимизни тутишимиз, хатти-ҳаракатимиз, рўзгор юмушлари билан машғул бўлишимиз, газета-журнал мўтолаа қилишимиз ҳам табиийки болалар тарбиясига таъсир қилади.

— Кишиларнинг жамоат жойларидаги одоб-ахлоқи,

ИБРАТ

юрнш-туриши хусусида нима дея оласиз?

— Хизмат машинам бўлишига қарамасдан аксарият ҳолларда ишхонамга автобусда бораман. Барвақт бориб ишчи-хизматчиларни кутиб оламан, ҳол-аҳвол сурашаман. Ҳеч кимга уринси танбех бермасам-да, аммо кишинида жузъий камчилиги бўлган ёки соқоли олинмаган хизматчиларимизнинг қарашидан кейин

тезгина хатосини тугриллашга тошшилади. Чунки мен уларга урناк бўлишга ҳаракат қиламан.

Автобусда соч-соқоли ушиб, исқирт кийинган ҳолда юришлик, ёш-ялангларнинг беҳаё сузилар билан сўкинишлари, оёқ остига тупуришлари ододдан эмас... Табиийки ўз-ўзини ҳурмат қиладиган кишилар жамоат жойларида ҳам одоб-ахлоқ меъёрини сақлайдилар. Турли хил номаъмулликлардан уларни тийишади.

— Болаларнингизнинг барқамол инсон бўлиб вояга етилиш учун кўпроқ нималарга эътибор берасиз?

— Албатта барқамол инсон бўлиш осон эмас. Бўнинг учун фарзандимиз дунёвий билимлардан хабардор бўлиши керак. Бугунги фан-техника тараққиети эса илдам Олдиннинг ақлини шошириб қўяди. Шу мақсадда компьютер сотиб олмақчиман... қизларимга инглиз, рус ва бошқа хорижий тилларни мукамал ўргатмоқчиман. Сабаби, замонавий фан-техника ютуқларини пўхта эгаллашадан туриб, келажак буюк давлатни барпо этиб бўлмайди.

Суҳбатдош: Исҳоқ
САТТОНОВ

Назм дафтарида

Гуллаган бог эдик, сахро куюни
Икки томон этди бизни ногаҳон.
Новдадан узилган гунчанинг жони
Сувсиз қолган гулдек дардлари нихон
Уртанади жон.

Ғарибнинг ҳам раҳми келар бу гулга,
Булутлар ҳам бефарқ утолмас.
Эрка кийик эди, айланди тулга,
Далли тутғиларни ичга ютолмас,
Сенсиз яшолмас.

Наҳот офтоб кетар узин уйига,
Бир боқмасдан бўстониға, гулиға.
Яхшилар йўлатманг ғам юкин дилға,
Чашма бўлай майли у утар йўлга.

Кунглим гултожи деб сенга ишондим,
Сирларим зим-зиё тунга ишондим.
Шафқатлари гулгун кунга ишондим,
Сен мени кимларга ишондинг, жоним?

Бахт тугал, дунё бир қошона дедим,
Ёрим барчадан ҳам мардона дедим,
Ҳаётим оддиймас, шоҳона дедим,
Сен нега сароба интилинг, жоним?!

Қалб кушқига булут ташлади соя,
Мен тоғ, десам нурай бошлади қоя.
Қайғу — шодлигимга бўлолмай доя,
Сен неча куз юмиб кетолдинг, жоним?!

Бувим айтардилар, олдга интил, деб,
Ямаса бут булар ҳатто энгил, деб.
Бутлаг бўлмас нарсга фақат кўнгил, деб,
Сен мени ранжитдинг узга гулни деб.

Кунглим гултожини кимга ишондим,
Нега ишондим?!

Мухайё МИРСАЙДОВА

Газетхонларимиз ижодидан

«Оила ва жамият» газетасининг бир неча йиллардан бери мунтазам мухлисларидан бириман. Ўзим эса шеърлар машқ қилиб тураман. Қуйидаги шеърни уканинг никоҳ тўйига атаб ёзганман.

ТИПАК

Сўз берибсиз, шеърый калом айтай мен,
Сўз бошида сизга салом айтай мен.
Куда-анда, узоқ-яқин меҳмонлар,
Таъзим билан кутар сизни меҳмонлар.

«Бекобод»га келин тушди «Бирлик»дан,
Барчамизда хуш кайфият, хуш туйғу,
Келаси йил гўдак йилга бешиқдан,
Шу уйларни қуршаб олсин шўх кулғу.

«Яхши ният-ярим давлат», — дер улуғлар,
Икки ёшинг бахти бутун бўлсин-да,
Ота рози-худо рози, дейдилар,
Қудачилик-минг йилчилик бўлсин-да.

Туйхонада қўлим қўйиб кўксимга,
Сизга бахтдан тахтлар тилай, келинжон.
Ишқмаслик бўлсин сизга бегона,
Қўш-ўғилу, қизлар тилай, келинжон.

Эрта саҳар туриб сувлар сепсангиз,
Опаларни қўлиб кутиб олсангиз —
Сизга толе, иқбол тилай, келинжон.
Орасталик, инсоф тилай, келинжон.

Шу ҳовлида товус бўлиб юрсангиз,
Қўшнларга сертавозе бўлсангиз,
Сизга чинор умрин тилай, келинжон.
Баркамоллик, гурур тилай, келинжон.

Пазандалик, чеварликда ягона,
Ўз хўсига исмлари ҳамхона —
Чин уйингиз кутлуг бўлсин, Дурдона
Бахт қосангиз тўлиғ бўлсин, Дурдона

Кексаларни ҳурмат қилиб юрсангиз,
Ота-онам сузларига қирсангиз,
Жиянларни суюб кутиб олсангиз —
Сизга нурдай поклик тилай, келинжон

Қани энди, ният билан фотиҳага қўл очинг,
Дурдонахон, шу уйларга нур сочинг.
Сизга бахтдан тахтлар тилай, келинжон.
Кетмас давлат, имон тилай, келинжон!

Дилфуза АЪЗАМОВА

МАКТУБЛАРНИ САРАЛАГАНДА

Пул — қўлнинг кири

Ургут туманидан мактуб йўллаган газетхонларимиздан бири Бобир Дўстов шундай дебди:

«Сизлардан мадад сўраб ушбу хатни ёзганман. Биласизларми, мен ёшлагандан пулга жуда ўчман. Ҳаммага пулни биринчи ўринга қўшман, пул бор жойда ҳатто оғза-навларим ҳам кўзга кўринмайди. Тўйга бериш кераклиги учун ҳатто ўртоқларимнинг тўйига ҳам бормайман. Пулим бўла туриб ўзимга сарф-харажат қилсам ҳам кўзимдан ўт қочқайди. Бу касалликдан қутулишнинг илоҳи бормасан, маслаҳат беринг!».

— Ҳурматли Бобиржон, ёшингиз, касбингизни хатда ёзганингизда тулиқроқ жавоб берар эдик. Шундай бўлса-да, қулоқ солинг.

Ҳаёт қизиқ нарсга, бировлар машина олиб сотишга ўч бўлса, яна бировлар тамаки қутисини йиғиш билан шугулланади. Яна кимлардир умр бўйи кийим-бош йиғса, кимдир китоб шайдоси. Баъзилар эса умр бўйи йиққанини фақат тўйларга сарфлашни яхши куради.

Шу каби рўйхатни яна давом эттириш мумкин. Энди сизга қайтсан, ҳалқимизда «Ема, ичма, бул бахил, бойимасанг мен кафил», деган нақл борлигини унутмаган ҳолда, «Пул-қўлнинг кири», деган сўз ҳам бор.

Сиз бу кетишда Гиннеснинг рекордлар китобидан «зиқна» номини олишингиз ҳам мумкин. Ундай бўлишини хоҳламасангиз, ҳеч бўлмаса ҳозирча тош ойна қаршисида, узингизга-узингиз пул ҳада қилишини машқ қилиб туринг, ора-чора кийим-бошларингизни янгилаб, бирор жойда сурнай товушини эшитсангиз, чунтагингизда димиқиб ётган пуллардан солиб, сайр қилдириб келишга одатланинг. Шу усул билан анча енгил тортиб «пул жинниси» дардидан қутулишингиз мумкин...

С. МУРОДОВ

Митти ҳажв

МЕНИНГ НОМИДА ЭМАС

— Иккита дангиллама участкангиз, дала ҳовлингиз, боз устига уч хонали квартирангиз борлиги тўғрими?

— Булмаган гап. Участканинг биттаси қайнотамга тегишли, биттаси раҳматли... Йўғ-э, бечора қайнонамнинг номида. Дача тоғамники. Ўзим секцияда ўтираман.

— Машиналарингиз...

— Вой бахиллар-эй! Шунинг ҳам ёзишгидими-а? Оғзингизни тулдириб «машиналарингиз» деманг, ака. Лотореяга ютган биттагина Жигуличам бор, холос.

— Ташқарида турган «Нексия»-чи, сизники эмасми?

— Нега меники бўларкан...Қайноғамники. Яхши ният қилиб миниб юрибмизда.

— Тўртта гулдай фарзандларингиз, вафодор хотинингиз бўла туриб аллақандай Тавиянса билан...

— Ҳой, ҳой. Оғзингиздан шамол учирсин. У ахир қайнонамнинг, йўғ-э, қайнотамнинг, аниқроғи амакмининг... Ҳалиги... Ишқилиб, менинг номимда эмасда, терговчи ака...

Зоҳиджон НЕЪМАТОВ

БИР ШИНГИЛ ТАБАССУМ

АФАНДИ ВА ИҒВОГАР

(Бувайдалиқ машҳур қизиқчи Мухиддин ДАРВИШ ижодидан намуна)

Бир одам иғвогарлик ту файли қишлоқда отнинг қашқасидек танилган экан. Қўчада кетаётган Афанди нинг рубарусидан уша иғвогар чиқиб қолибди. Шунда Афандининг эшаги кетма-кет ҳанграб юборибди. Халиги иғвогар Афандига:

— Бу қанақаси, айтиб қўйсангиз бўлмайdimи? Менинг ёнимда ҳанграйdimи?

Биродар, дебди Афанди. — Бунинг тилига сиз тушунмасангиз, мен тушунмайман.

Шу пайт эшак ённинг қаттиқ сиктиб, ҳалиги одамнинг башарасига суягини сачратибди.

— Айтиб қўйинг, унинг устидан ёзиб, таълифни беришман!

Э, тушунарли, — дебди Афанди. — Мен эмас, унингиз айтинг, унинг тилига сиз тушунаркансиз. Эшак ҳар ҳолда шик-да!

Мухтор Бек тайёрлади

ҚАНИНДАН УНТАН ЛАҲЗАЛАР

- Сўнаётган гулларнинг ҳиди ўткир бўлади.
- Сўйганингизни кам-кўсти бўлмайди. Сўймаганингизни яхшилиги ҳам иллат бўлиб кўрилади.
- Муҳаббатнинг ўтли қарши-ўлимдан даҳшатлироқдир.

М. АХРОҚУЛ ўғли

Ютолмайсан

Ўтганлар охираги обод бўлсин

«Оила ва жамият» газетасининг таҳририяти «Матбуот тарқатувчи» влиқ турдаги акциядорлик жамияти бош директори Рустам Қосимовга отаси Саид ҚОСИМОВНИНГ вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САЙДОВА

Телефонлар :
Бош муҳаррир - 133-28-20
Котибият - 34-86-91
Эълолар бўлими - 136-56-52

МАНЗИЛИМИЗ
Тошкент- 700000,
Амир Темур кўчаси,
1-тор кўча, 2-уй.

«Шарқ» нашриёт-матбعا концерни босмахонаси.
Манзил Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41- уй.
Босишга топшириш вақти - 20.00.
Босишга топширилди - 18.30.

Ҳомий
«Матбуот тарқатувчи»
акциядорлик жамияти

Обуна индекси - яққа обуначилар учун 176
ташкilotлар учун 177
Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г- 0261
21317 нусхада чоп этилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ,
Чоршанба кунлари чиқади.
Баҳоси эркин нархда.
Навбатчи Басира САЙИД АЛИ

Оила ва жамият

Муассисларимиз:
Ўзбекистон Республикаси
Хотин-қизлар қўмитаси,
Болалар жамғармаси ва
«Соғлом авлод учун» Халқаро
хайрия жамғармаси

Шioriимиз:
Оила - жамият фахри